

Diversitat de **BiDes**

15es JORNADES CATALANES D'INFORMACIÓ I DOCUMENTACIÓ

Barcelona, 10 i 11 de maig de 2018

El bibliotecari juvenil: *un imprescindible.*

Júlia Baena, Jordi Bosch i Gisela Ruiz

Júlia Baena, bibliotecària autònoma especialitzada en biblioteques escolars i juvenils
622 60 12 73

julietabaena@gmail.com

<http://www.bibliotecajuvenil.com>

Jordi Bosch, director de la Biblioteca del Sud de Sabadell

Pg. Almogàvers, 49

08204 Sabadell

93 720 51 74

boschcjr@diba.cat

<http://www.sabadell.cat/ca/biblioteques/biblioteca-del-sud>

Gisela Ruiz, responsable de la Xarxa Urbana de Biblioteques de Montcada i Reixac i directora de la Biblioteca Elisenda de Montcada

C. Tarragona, 32

08110 Montcada i Reixac

93 492 59 59

ruizcg@diba.cat

<http://bibliotequesdemontcadaireixac.blogspot.com.es>

Data i hora de presentació.

El bibliotecari juvenil: *un imprescindible*

Júlia Baena, Jordi Bosch i Gisela Ruiz.

11 de maig de 2018 a les 11:30h.

Resum de 100-150 paraules en català, castellà i anglès

CATALÀ. Definir el perfil del bibliotecari juvenil és una tasca complicada. Aquesta figura no existeix a les biblioteques públiques catalanes, tot i ser imprescindible per teixir un vincle fort amb adolescents i joves. Oferim allò que els joves demanen o esperen? Coneixen tot el que la biblioteca pública els pot oferir? Tenim formació i recursos per afrontar aquesta tasca?

Les mirades de tres professionals deixen constància de la importància d'aquesta figura, a partir de la reflexió teòrica sobre les recomanacions de la IFLA i la YALSA i de l'estudi de camp a Catalunya i als Estats Units.

15es JORNADES CATALANES D'INFORMACIÓ I DOCUMENTACIÓ

Barcelona, 10 i 11 de maig de 2018

Un bon servei de biblioteca pública requereix un bibliotecari juvenil que atengui les necessitats i demandes del públic jove. La manca de reconeixement institucional i acadèmic d'aquest perfil dificulta l'existència d'aquests professionals a les biblioteques catalanes. Cal, doncs, construir un marc teòric i pràctic per donar-los cabuda i passar de la reflexió a l'acció.

CASTELLÀ. Definir el perfil del bibliotecari juvenil es una tarea complicada. Esta figura no existe en las bibliotecas públicas catalans, a pesar de ser imprescindible para establecer fuertes lazos con adolescentes y jóvenes. ¿Ofrecemos aquello que los jóvenes esperan? ¿Conocen todo lo que la biblioteca les propone? ¿Tenemos los recursos y la formación necesarios para afrontar esta tarea?

Las miradas de tres profesionales dejan constancia de la importancia de esta figura, a partir de la reflexión teórica sobre las recomendaciones de la IFLA y la YALSA, y el estudio de campo en Catalunya y los Estados Unidos.

Un buen servicio de biblioteca pública requiere de un bibliotecario juvenil que atienda las necesidades y demandas del público joven. La ausencia de reconocimiento institucional y académico de este perfil dificulta la existencia de estos profesionales en las bibliotecas catalanas. Es necesario construir un marco teórico y práctico que los tenga en cuenta, y pasar de la reflexión a la acción.

ANGLÈS. Defining the role of the teen librarian is not an easy task. This profile does not exist in Catalan public libraries, although it is essential for strengthening the relationship between libraries and young users. Do we offer the services teens and young adults demand? Do they know what we do in libraries? Are we trained properly? Do we have all the resources we need to confront this challenge?

After reviewing the IFLA and YALSA's guidelines regarding this subject, three different professionals want to establish the importance of teen and young adult librarian role.

A quality library service must have a teen librarian who attends young users' needs. As long as institutions and universities do not recognize this role, the presence of such librarians will be impossible in Catalan public libraries. As professionals, we need theoretical and practical guidelines in order to help libraries to improve teen services.

Paraules clau de 5-10 en català, castellà i anglès

joves, adolescents, bibliotecari juvenil, foment de la cultura, vincle, biblioteca pública, promoció de la lectura.

jóvenes, adolescentes, bibliotecario juvenil, fomento de la cultura, vínculo, biblioteca pública, promoción de la lectura.

young adult users, teens, teen librarian, culture promotion, public library, reading promotion.

---

1. Introducció

L'última actualització del *Mapa de Lectura Pública de Catalunya*¹ realitzada el 2014 no ha servit per posar sobre la taula un tema tant important com són els perfils professionals. S'incrementen els equipaments, la superfície mitjana per biblioteca i la mitjana de volums per habitant, però pel que fa als estàndards en relació al personal de les biblioteques, tot i que són “un valor cabdal en la gestió dels serveis bibliotecaris” (*Mapa de lectura pública*, 2014) no hi trobem canvis significatius.

A nivell de perfils trobem el director bibliotecari, el subdirector bibliotecari, el bibliotecari, el director tècnic auxiliar, el tècnic auxiliar, el tècnic auxiliar administratiu i l'ajudant de serveis. Addicionalment, podem trobar un tècnic auxiliar informàtic o un tècnic sociocultural, en funció de les dimensions de la biblioteca. Pel que fa als espais, el mapa contempla la zona d'acollida i promoció, la zona general, la zona infantil i la zona de treball intern.

Tot observant i llegint l'instrument per excel·lència que regula la planificació territorial i recull les necessitats de la lectura pública i el tipus de servei que s'ha d'oferir, podem dir que el bibliotecari juvenil no hi té cabuda. De fet, en les 227 pàgines que té el document només apareix un cop la paraula “juvenil” i és per referir-se a la Biblioteca Infantil i Juvenil de Can Butjosa. Si busquem la paraula “jove”, només la trobarem una vegada dins la missió de la biblioteca pública, on especifica que la biblioteca pública ha “d'estimular la imaginació i la creativitat dels nens i les nenes i dels joves” (*Mapa de lectura pública*, 2014).

Per contra, l'atenció especial a l'usuari adolescent queda recollida en diverses directrius i recomanacions de les principals entitats bibliotecàries, com ara la International Federation of Library Association (IFLA) o la Young Adult Library

---

¹ Mapa de la lectura pública de Catalunya [en línia]. [Barcelona: Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, 2014]. 227 p. <http://biblioteques.gencat.cat/ca/biblio_tematic/suport_local/equipaments/mapa/>. [Consulta: 5 març 2018].

Services Association (YALSA)². Ambdues han elaborat directrius per biblioteques adreçades als adolescents. A Espanya, les *Pautas para servicios de las bibliotecas públicas* del Ministerio de Educación, Cultura i Deporte inclouen des de l'any 2002 diverses referències a satisfer necessitats d'infants i joves.

L'atenció especials als adolescents també queda recollida als propis objectius estratègics³ del Consorci de Biblioteques de Barcelona, mentre que la Gerència de Serveis Bibliotecaris de la Diputació de Barcelona va elaborar un informe⁴ centrat en els serveis als joves l'any 2015.

Ja fa anys que des de les biblioteques públiques i escolars es reclama més atenció per al col·lectiu, que es considera el més afectat pel *bookdropping* o pèrdua de lectors (Manresa, 2013)⁵. Així doncs, tot i que a Catalunya hi ha 524.590 persones entre 12 i 18 anys⁶, si a les biblioteques públiques no tenen un espai propi i un personal especialitzat que les atengui, i no hi ha un reconeixement institucional i acadèmic d'aquesta figura, de debò **ens preguntem perquè no tenim joves a la biblioteca?**

---

² Guidelines for Library Services for Young Adults. [La Haia]: International Federation of Library Associations and Institutions, 2014. 15 p. <<https://www.ifla.org/files/assets/libraries-for-children-and-ya/publications/ya-guidelines2-es.pdf>> . [Consulta: 5 març 2018] i Guidelines for Library Services to Teens, Ages 12-18. Chicago: American Library Association, 2006. 5 p. <https://www.researchgate.net/profile/Mary_Chelton/publication/237224723_Guidelines_for_Library_Services_to_Teens_Ages_12-18/links/55bbae08aec0e5f441925b/Guidelines-for-Library-Services-to-Teens-Ages-12-18.pdf> [Consulta: 5 març 2018]

³ Biblioteques de Barcelona : 10 anys + nous reptes, noves oportunitats : del Pla de Biblioteques de Barcelona 1998-2010 a les propostes per al 2020: informe [en línia]. Barcelona: Consorci de Biblioteques de Barcelona, 2011. 53 p. <<https://bcnroc.ajuntament.barcelona.cat/jspui/bitstream/11703/86752/1/7564.pdf>>. [Consulta: 5 març 2018].

⁴ Joves i serveis bibliotecaris: propostes de millora: informe final [en línia]. [Barcelona: Gerència de Serveis de Biblioteques de Barcelona, 2015]. 40 p. <http://www.diba.cat/documents/16060163/33955494/Informe_estudi_joves_2015_catal%C3%A0.pdf/3ba9f285-fcc9-451e-b96e-1cc45dbbbf48>. [Consulta: 5 març 2018].

⁵ Manresa, Mireia. L'univers lector adolescent. Dels hàbits de lectura a la intervenció educativa. Barcelona: Associació de Mestres Rosa Sensat, 2013. (Referents; 4).

⁶ Institut d'Estadística de Catalunya: Idescat. Població segons sexe i edat. Any 2017. <<http://www.idescat.cat/pub/?id=pmh&n=1180>> [Consulta: 5 març 2018].

Diversitat de **BiDes**

15es JORNADES CATALANES D'INFORMACIÓ I DOCUMENTACIÓ

Barcelona, 10 i 11 de maig de 2018

1.1. Qui és el/la jove?

A les biblioteques, entenem com a “jove” aquella persona que ha deixat enrere la sala infantil i que encara no és adulta. Això és una franja molt àmplia. Els hem d'anomenar “joves”, “adolescents”, “joves-adults”?

En termes biològics, l'adolescència és un període llarg que va dels 12 als 25 anys, aproximadament. És l'etapa que ens permet anar de la infància a l'edat adulta, i es caracteritza per canvis a nivell físic (creixement del cos i del cervell com a conseqüència dels canvis hormonals) i a nivell psicològic (desenvolupament de la personalitat, pensament abstracte, definició del jo a partir del grup d'iguals). A nivell neuronal, es parla d'un període amb un gran poder constructiu perquè és produeix una gran poda neural, una de les reorganitzacions més importants que permetrà la configuració del cervell de l'individu adult⁷.

Distingim diferents etapes de l'adolescència:

- **Adolescència inicial:** entre els 12 i 14 anys.
- **Adolescència mitja:** entre els 15 i 17 anys.
- **Adolescència tardana:** entre els 17 i 25 anys.

No és casualitat que aquestes etapes coincideixin amb els diferents cicles de l'ensenyament en la franja jove: cicle inicial de l'ESO (12-14 anys), cicle superior de l'ESO (14-16 anys), batxillerat i formació universitària (17-24 anys).

Per contra, segons els estàndards de biblioteca pública del 2008⁸, els usuaris fins als 12 anys haurien de romandre a l'àrea infantil. Així doncs, a les

---

⁷ Bueno, David. Neurociència per a educadors. Barcelona: Associació de Mestres Rosa Sensat, 2017. (Referents; 11).

⁸ Nieto, Javier; Vilagrosa, Enric. *Els nous estàndards de biblioteca pública de Catalunya (2008)*. [en línia] Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació : Diputació de Barcelona, 2008. 24 p. <http://www.diba.cat/documents/16060163/22275360/Estandards_catala.pdf/31b997cd-85ba-4cde-a602-76f12100a1f4> [Consulta: 5 març 2018].

biblioteques, entenem que el públic jove és aquell comprès entre els 13 i els 18 anys, tot distingint entre els adolescents (13-15 anys) i els joves (16-18 anys).

Molts nois i noies que tenen 12 anys acabats de fer ja comencen a tenir curiositat per ser grans i per moure's per tots els racons de la biblioteca. Allò prohibit. “No podeu anar per tota la biblioteca. La zona infantil és la vostra zona”, els diem. És una contradicció amb el món en què viuen on a partir dels 12 ja són “grans”, ja van a l'institut. A la biblioteca, no és fins als 13 anys, en plena adolescència inicial, que ja són lliures per rastrejar-la tota. Els acompanyem en aquest pas? Quan ho hem de fer? Els introduïm en el món adult? Poques biblioteques ho fan.

Passen d'una zona infantil on s'ofereixen un munt d'activitats amb normalitat (hores del conte, animacions lectores, tallers, etc.) a un no-lloc entre els infants i els adults. De cop, es troben sense un espai propi —els adults els fan callar i els miren amb mala cara—, sense activitats per a ells i amb una col·lecció que, moltes vegades, no es correspon amb el que busquen. I encara **ens preguntem perquè no tenim joves a la biblioteca?**

1.2. El públic jove i la biblioteca: què està fallant?

No cal ser molt intel·ligent per a veure que el concepte de biblioteca pública que té el públic jove dista molt del que ens agradaria.

L'estudi *Joves i serveis bibliotecaris: propostes de millora. Informe final*, realitzat per la pròpia Gerència de Serveis de Biblioteques de la Diputació de Barcelona el 2015, ja indicava la manca de lligam que existia i que encara existeix entre la biblioteca pública i el noi o noia que, a partir dels 16 anys, deixa de venir⁹.

---

⁹ Malauradament l'estudi no recull dades dels usuaris entre 12 i 16 anys i no podem conèixer les necessitats d'aquesta franja tan important.

Diversitat de **BiDes**

15es JORNADES CATALANES D'INFORMACIÓ I DOCUMENTACIÓ

Barcelona, 10 i 11 de maig de 2018

L'informe esmenta cinc àmbits en els quals cal millorar per evitar la fuga del col·lectiu jove a les biblioteques públiques: l'espai, el to-ambient, els continguts, la relació i la comunicació. En tots cinc àmbits, existeix una interrelació clara amb el perfil professional, sobretot en els àmbits del to-ambient, el de la relació i la comunicació. Tot seguit proposem tres mirades del treball amb el col·lectiu jove que ens han d'ajudar a respondre i a encarar amb decisions, projectes i pressupost aquesta intervenció des de les biblioteques amb aquest grup d'edat.

2. Tres professionals, tres mirades i un mateix objectiu: el públic jove

2.1. El públic jove a la Biblioteca del Sud: un projecte integrador

Des de l'any 2015, la Biblioteca del Sud de Sabadell va engegar una línia d'acció relacionada amb el públic jove. Es volia arribar a ells tot fent de la biblioteca un espai on s'hi trobessin a gust i gaudissin d'una estona de lectura, d'una estona de creació, de compartir coneixements o un espai de trobada. Es va decidir col·laborar amb la Ludoteca Margarida Bedòs --una entitat consolidada en el barri--. És molt important la relació amb altres entitats i associacions que puguin acompanyar aquests nois i noies a la biblioteca per explicar-los que l'equipament és al barri per ajudar-los, tot el que poden trobar-hi i amb el que poden participar. No és una tasca senzilla i cal molta paciència. De fet, a l'inici, des de la biblioteca, es va realitzar un breu qüestionari a cada un d'ells on, per exemple, es preguntava quina era la seva biblioteca ideal i alguna resposta —no totes— fou: «la millor biblioteca és la que no existeix». Aquesta resposta potser hauria fet tirar la tovallola a més d'un però enteníem que allò únicament mostrava que no sabien què era la biblioteca i què els podia oferir. A partir d'aquí es van començar a realitzar diferents activitats:

Diversitat de **BiDes**

15es JORNADES CATALANES D'INFORMACIÓ I DOCUMENTACIÓ

Barcelona, 10 i 11 de maig de 2018

dinàmiques de grup, gravacions de vídeos, participació a diferents concursos, compres conjuntes a les llibreries, visionat de curts o altres muntatges audiovisuals amb debat posterior, mostres de ball, tallers d'escriptura, casals d'estiu, l'activitat Debat a Bat, un taller de rap, etc. Algun bibliotecari/a pot pensar que l'objectiu d'alguna d'aquestes activitats no es correspon amb els objectius de la biblioteca però s'estarà equivocant. Establir un cert vincle amb tots i cada un dels nois i noies ha costat gairebé 9 mesos -- una gestació completa--. Quins usos fan, ara, aquests nois i noies:

- **Ús del wifi i socialització.** Venen a utilitzar el servei d'internet amb els seus aparells, sobretot el mòbil i comparteixen espais de conversa amb altres nois i noies.
- **Impressions.** Molts dels joves que venen a la biblioteca no tenen ordinador ni impressora a casa seva. La impressió per temes acadèmics és molt comuna.
- **Recomanacions bidireccionals.** Nosaltres recomanem i ells recomanen. Els demanem la opinió amb moltes de les temàtiques que els interessin i així n'aprenem nosaltres i després els podem anar recomanant alguna cosa que potser, d'alguna altra manera, no llegirien mai. Així també afavorim que facin ús del servei de préstec.
- **Respecte i autoritat.** El vincle fa que hi hagi un respecte i una autoritat que és molt útil per tal d'establir límits --tant importants en aquestes edats.
- **Somriures.** Pot semblar banal però compartir riures, somriures i humor és un dels grans poders que tenim els bibliotecaris per tal d'establir aquest vincle tant important.

2.2. La relació del joves amb la biblioteca: una mirada externa

Les visites a centres educatius de Secundària i el tracte directe amb gran quantitat de gent jove des d'una posició externa a la biblioteca permeten

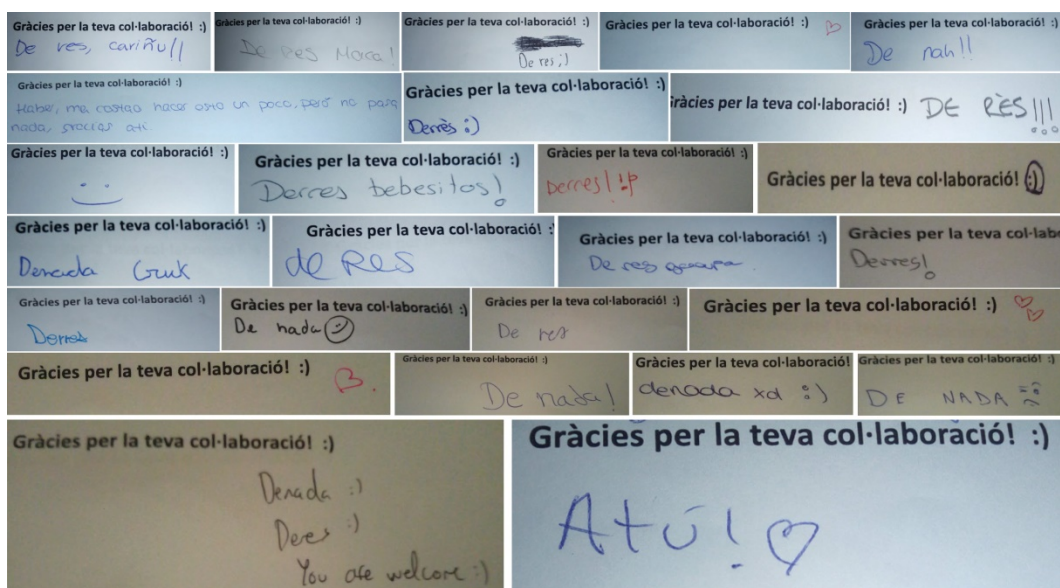

15es JORNADES CATALANES D'INFORMACIÓ I DOCUMENTACIÓ

Barcelona, 10 i 11 de maig de 2018

obtenir informació qualitativa de primera mà i en un espai cotidià que els dona seguretat per a parlar obertament. A continuació s'exposen les conclusions més rellevants a les quals s'arriba des d'aquesta visió externa, mitjançant l'anàlisi, l'observació i tracte personal i les dades obtingudes en una enquesta realitzada a 176 joves de 3r i 4 d'ESO (instituts Vinyes Velles i Marta Mata de Montornès del Vallès).

- Molts joves (especialment els no usuaris, que són la majoria) tenen una visió de la biblioteca molt esbiaixada i parcial, a meitat entre l'experiència pròpia en visites puntuals i l'imaginari col·lectiu, heretat de generacions anteriors. Sovint no saben què hi poden trobar, ni els serveis disponibles. Existeix, per tant, un **problema de comunicació i difusió de les biblioteques** (generalment només es fa la comunicació de portes endins, als que ja són usuaris, que és una part petita del col·lectiu jove).
- Els espais determinen molt la seva percepció, més que la pròpia col·lecció o serveis. El fet de no existir espais propis a les biblioteques ja els predisposa a pensar que no és un lloc per ells. En les ocasions en què l'usuari fa una visita esporàdica **el personal de la biblioteca ha de fer un esforç per a canviar aquesta percepció** i aprofitar aquesta oportunitat d'or. Per exemple, aprofitant la visita per explicar i mostrar col·lecció, serveis, etc. O si més no, amb una actitud amable i un somriure.
- **El personal de biblioteques desconeix en gran mesura la col·lecció juvenil**, igual que bona part del públic juvenil; difícilment podrà exercir de prescriptor si no té un coneixement profund del seu fons.
- **Els joves agraeixen molt l'atenció acurada i proactiva per part del personal de la biblioteca**, i això contribueix a canviar la percepció negativa de la biblioteca i el seu personal. Si els vas a buscar, resten agradablement sorpresos.

- **Molts joves encara tenen una visió estereotipada del personal bibliotecari**, també heretada de l'imaginari col·lectiu (la bibliotecària amb ulleres i monyo, que odia la tecnologia; aquella que surt als cartells llibrèfils que adora el perfum de llibre o et renya). Això ha de canviar, i ho fa a poc a poc quan coneixen bibliotecaris que s'allunyen d'aquests estereotips. El fet de la obligatorietat de fer silenci que sovint reclama el personal, com a única interacció verba amb ells, tampoc ajuda (tot i que això ve determinat més aviat per l'espai i la convivència amb altres usuaris).
- **Els bibliotecaris també tenim prejudicis envers el públic jove:** difícils, poc comunicatius, problemàtics, rebels, sorollosos, poc implicats, superficials, poc lectors, penjats del mòbil, poc atents, etc. També homogeneitzem al col·lectiu i ens pensem que a tots els interessen coses semblants (i d'aquí neix el costum de fer tantes activitats sobre rap o jocs de rol).
- Quan se'ls pregunta per la seva biblioteca ideal, gairebé no esmenten qüestions que afectin a personal, excepte per a indicar aspectes negatius; això demostra la poca importància de la figura del bibliotecari

per aquest tipus de públic. **El bibliotecari juvenil té la oportunitat d'esdevenir una figura de referència clau per al col·lectiu juvenil i assumir una importància vital en el pas dels joves per la biblioteca.**

- De l'experiència i la conversa amb el col·lectiu adolescent es conclou que les característiques més valuoses i útils que ha de tenir el personal de biblioteques envers el públic juvenil són les següents:

Envers l'usuari:

- Respecte pels gustos dels usuaris
- Tracte obert, amable i no paternalista
- Actitud d'escolta activa
- Flexibilitat i capacitat d'adaptació als canvis
- Capacitat d'anàlisi per a detectar necessitats i interessos
- Creativitat
- Coherència i honestedat
- Coneixement de la psicologia juvenil
- Sense prejudicis
- Visió positiva davant les crítiques (veure-les com una oportunitat)
- Coneixement de l'entorn personal del jove
- Emprar un llenguatge informal, proper i comprensible per al col·lectiu

Envers la col·lecció:

- Coneixement profund de la col·lecció juvenil (tant la d'alta qualitat com la de baixa qualitat) en tots els seus formats. Especialment hi

ha molt desconeixement del món del còmic, la novel·la gràfica, l'àlbum il·lustrat i els videojocs.

- Coneixement del currículum educatiu per a poder oferir aquells materials que els són útils més enllà de la ficció.

Envers l'entorn:

- Coneixement de la cultura juvenil en tota la seva diversitat.
- Coneixement de les tecnologies emprades i consciència del baix nivell d'alfabetització informacional del públic juvenil.
- Coneixement dels equipaments i entitats que els poden interessar al municipi i contacte freqüent amb els responsables.

2.3. Quatre perfils, quatre biblioteques: el cas de les biblioteques de New York City

La ciutat de New York és gran, diversa i plural. Hi viuen 8.537.673 habitants¹⁰ de diferents procedències, tradicions, religions i ètnies. Hi ha 7 llengües oficials però se'n parlen més de 190. Amb aquesta riquesa cultural i amb realitats socioeconòmiques molt diferents entre els seus habitants, és evident que les biblioteques fan un a funció social i integradora importantíssima, que varia molt en funció de barri on s'ubica cada biblioteca.

Hi ha tres sistemes bibliotecaris independents: el de la New York Public Library (NYPL), el de la Brooklyn Public Library (BPK) i el de la Queens Library (QL), amb un total 270 biblioteques repartides per tota la ciutat. En els darrers anys, les tres organitzacions han apostat per reforçar el servei als joves a través

---

¹⁰ American FactFinder [en línia]. U.S. Cenus Bureau. [Estats Units: U.S. Census Bureau, 2016?].
<<https://factfinder.census.gov/faces/tableservices/jsf/pages/productview.xhtml?src=bkmk>>.
[Consulta: 2 març 2018].

Diversitat de **BiDes**

15es JORNADES CATALANES D'INFORMACIÓ I DOCUMENTACIÓ

Barcelona, 10 i 11 de maig de 2018

d'espais propis i exclusius per als adolescents amb bibliotecaris i tècnics auxiliars especialitzats. Una mostra d'aquesta aposta són les múltiples ofertes de treball on es demanen bibliotecaris juvenils a la NYPL, a la BPL i a la QL.

A continuació exposem quatre models de bibliotecari juvenil que poden servir d'exemple i referent per al nostre sistema bibliotecari:

Perfil 1: “Els joves, la meva raó de ser a la biblioteca”. El cas de la Pelham Parkway-Van Nest Library (New York Public Library).

La Pamela Cora és la bibliotecària juvenil de la Parkway-Van Nest Library, una biblioteca situada al Bronx amb molt pocs recursos econòmics. De fet, totes les biblioteques tenen pocs recursos i els professionals han de ser molt creatius per atraure i consolidar el públic jove. El context educatiu, econòmic i social dels joves que visiten la biblioteca és complex. Un dels objectius principals de la Pamela és apropar la literatura clàssica als adolescents, cosa gens fàcil tenint en compte que, a la NYPL, la col·lecció és flotant i no sempre té els llibres a la biblioteca físicament. Per apropar els clàssics utilitza dues estratègies interessants: infografies molt esquemàtiques que expliquen l'argument i el desenvolupament de la novel·la de manera visual, i les *escape rooms* literàries. La implicació personal de la Pamela és el que garanteix l'èxit del seu servei. “A vegades he hagut de comprar menjar als meus nois perquè les seves famílies no ho poden fer”. És així com, en el seu cas, neix el **vincle** i gràcies a aquest vincle, a la **confiança mútua** entre bibliotecària i usuari, que després pot parlar-los de literatura.

Perfil 2: “No tinc diners però surto a buscar-los”. El cas de la Queens Library for Teens at Far Rockaway.

En Brandon Jeffries és el director de la Queens Library for Teens, un espai adreçat exclusivament als joves i situat a Far Rockaway, al sud-est de Long Island. No és un espai bibliotecari clàssic: no hi ha estanteries amb llibres i no hi ha silenci. Tot al contrari: hi ha una cabina de ràdio, unes taules de mesclades, un

billar, taules per estudiar, més de 30 portàtils i molts ordinadors de sobretaula. Alguna revista, algun llibre. Far Rockaway és una zona molt marginal amb molta criminalitat i molts pocs recursos econòmics. D'en Brandon podem destacar-ne dues coses: 1) **implica altres agents de la seva comunitat** (botiguers, petits empresaris, etc.) per aconseguir recursos per als joves (llibres, ordinadors, etc.), i 2) **coneix molt bé les necessitats dels seus usuaris**, cosa que l'ha dut a desenvolupar un projecte anomenat "15 minutes of homework" on convida a tots els adolescents que entren per la porta a fer deures, a llegir o a estudiar com a mínim durant els primers 15 minuts que estan a la biblioteca. No és res extraordinari ni vistós, probablement ni tan sols és revolucionari, però ell sap que els adolescents que van a la biblioteca sovint no van a classe i que, a casa, no tenen l'hàbit ni el recolzament per fer la feina que els encomanen a l'escola. Aquests 15 minuts diaris poden ser l'oportunitat perquè aquests joves tinguin un futur professional algun dia, i s'ho pren molt seriosament. Potser pensareu que no hi va ningú; tot el contrari, cada tarda té vora 150 adolescents que l'esperen a la porta.

Perfil 3: "Les portes estan obertes per a tots els joves". El cas de la Hamilton Grange Library (New York Public Library).

La Katrina Ortega és la bibliotecària juvenil encarregada del *Teen Center*, la sala juvenil de la Hamilton Grange Library (NYPL), situada al Harlem. El seu equip està format per un tècnic auxiliar especialitzat en joves i un educador social. Les normes de la sala les han pactat amb els joves i han aconseguit trobar un equilibri en el funcionament de l'espai. La Katrina és un referent per als seus usuaris i, com a tal, és justa però exigent amb el compliment de **les normes que entre tots han establert**. No és una figura paternalista ni autoritària, i treballa per fomentar el **respecte mutu**. El principal actiu d'aquesta biblioteca és l'espai pensat i adaptat a les necessitats dels adolescents, amb diferents zones on poden estudiar, xerrar, menjar, llegir, cercar informació o jugar a videojocs.

Perfil 4: “Ajudem els joves a millorar en els seus estudis”. El cas de la 53rd Street Library (New York Public Library)

La Laurie Bradley i en Michael Rios són els bibliotecaris juvenils de la 53rd Street Library, situada al cor de Midtown, Manhattan. Els seus usuaris principals són adolescents de classes benestants, molt bons estudiants i que volen accedir a les millors universitats americanes. El que més destaca d'aquests dos professionals és la **capacitat d'adaptar-se als seus usuaris i especialitzar-se** en les matèries i els exàmens oficials que els nois i noies d'institut han d'afrontar per ajudar-los a millorar el seu rendiment acadèmic i assolir els seus objectius. Ofereixen una mena de clubs d'estudi on els ajuden a preparar els exàmens i repassen els continguts teòrics de les assignatures del *high school*. Per poder-ho fer, **s'han format** en matemàtiques, llengua, ciències, literatura, història, etc.

Així doncs, quines capacitats tenen aquests bibliotecaris:

- Capacitat per crear el vincle i teixir confiança mútua
- Capacitat per implicar els agents locals i treballar amb la comunitat
- Capacitat per conèixer de les necessitats dels usuaris adolescents
- Capacitat per establir pactes i fomentar el respecte mutu
- Capacitat d'adaptació
- Capacitat per formar-se i especialitzar-se en matèries diferents a la biblioteconomia, la cerca d'informació i el foment de la lectura

3. El bibliotecari juvenil: un perfil imprescindible

3.1. Per què és necessari el bibliotecari juvenil a la biblioteca pública?

L'any 2010 la YALSA va elaborar un document anomenat *YALSA's Competencies for Librarians Serving Youth: Young Adults Deserve the Best on*

establien les competències que han de tenir els professionals que treballin amb adolescents i joves adults.

Es tracta d'una actualització d'aquelles que s'havien establert l'any 1981 i que s'havien revisat el 1998 i el 2003. Actualment, estan preparant una nova versió on ens conviden a participar, de la qual es pot consultar el borrador provisional.

El document està estructurat entorn a 7 aspectes clau:

- Lideratge i professionalitat.
- Coneixement dels adolescents.
- Comunicació, màrqueting i difusió.
- Gestió.
- Coneixement de la col·lecció.
- Accés a la informació.
- Serveis.

El bibliotecari juvenil és molt necessari. Però, per què?

- Perquè cal un especialista que pensi, dissenyi i executi serveis i activitats per als joves, tenint una visió holística de la biblioteca, de la col·lecció, del personal i de la resta de la biblioteca. Un professional que esdevingui el referent del món jove per a ells i també per a la resta de companys.
- Perquè calen bons prescriptors i mediadors de la lectura que entusiasmin al col·lectiu jove. Quan aquest paper l'assumeix el personal de la sala infantil, ens trobem amb què sovint no té coneixements de literatura juvenil. És una figura necessària tant per a les biblioteques com per als usuaris. Ha de tenir una formació específica i estar al dia en fons, serveis i perfil juvenil per a poder atendre correctament als usuaris joves.

- Perquè ha arribat l'hora de parlar de Literatura Juvenil (LJ): donar-li el pes i protagonisme que mereix i no com a apèndix de la literatura infantil. La col·lecció LJ ha de trobar l'equilibri entre el que demanden i el que nosaltres com a professionals sabem que és de qualitat, doncs és la nostra responsabilitat com a prescriptors. També cal que trobi l'equilibri en la col·lecció de la biblioteca. Quin percentatge del pressupost dediquem a la literatura infantil i a la d'adults? Què passa amb la literatura juvenil?
- Perquè, donat l'estat de les biblioteques dels instituts amb col·leccions obsoletes, un ús gairebé nul per part de la comunitat educativa i un professorat saturat i desbordat per les tasques tècniques, ha arribat l'hora no només de sortir de la biblioteca i anar a fer sessions als instituts de dinamització i presentació de novetats, sinó també d'oferir al professorat assessorament freqüent i personalitzat en forma de recursos, bibliografies específiques i ajuda tècnica. Això no només ajuda realment a la comunitat educativa (alumnat, professorat i famílies), sinó que millora la percepció de la biblioteca pública per part de tota la comunitat.
- Perquè una persona que se sent còmode amb el perfil infantil no té perquè sentir-se còmode amb el perfil juvenil. La incomoditat pot ser mútua, ja que perceben perfectament aquest fet.
- Perquè a manca d'espais propis, el mínim que podem fer des de les biblioteques és oferir una atenció acurada mitjançant un perfil que conegui, entengui i apreciï el públic juvenil.
- Perquè l'impacte que causen en aquesta franja i edat és vital per a la formació de nous lectors, futurs usuaris de la biblioteca i persones amb amor per les històries i hàbit lector. Si aquí els perdem, serà molt més difícil recuperar-los com a lectors.
- Perquè les biblioteques públiques poden oferir una alternativa a les rutines lectores del públic jove, que solen ser exclusivament les lectures obligatòries. Oferir un fons diferent al que estan habituats a trobar als

centres educatius o a les seves biblioteques personals és oferir una oportunitat pel col·lectiu jove i per les biblioteques, que pot significar un abans i després, un descobriment de la literatura... i ja sabem que això pot canviar la vida!

- Perquè les biblioteques no només hem d'oferir un fons de ficció, sinó també un fons de coneixements sobre temes que els interessin i que difícilment trobaran en altres indrets.
- Perquè si només oferim activitats de manera esporàdica i sense comptar amb la seva veu no podem satisfer les seves necessitats de manera global. Necessitem el públic jove com a agent actius i implicat en la programació de la biblioteca.
- Perquè ha arribat el moment de perdre la por. Por a no entendre'ls, a que ens rebutgin, a no connectar amb ells, a no saber o no poder oferir-los el que necessiten. Ha arribat l'hora d'enfrontar-nos al gran repte pendent: el públic juvenil.

3.2. El decàleg del bibliotecari juvenil

1. Compartiu per conèixe'ls

Veieu entrar a una adolescent a la biblioteca i poseu mala cara? Penseu "Ja hi som"? Creieu que no entenen res de res? Allibereu-vos dels vostres prejudicis. Els nois i noies tenen molt a dir, molt a fer i molt a compartir. Si no som capaços de compartir un espai, un moment, una conversa, un tros de temps amb ells no arribarem a conèixer-los mai. I si no els coneixem no sabrem com conduir-los i ajudar-los a trobar allò que cerquen a la biblioteca. Des del paternalisme no arribarem a aquesta complicitat desitjada.

2. Sigueu la canya

Hi ha una faula força coneguda dins les Faules d'Isop, titulada, *El roure i la canya* que ens ensenya el poder de la flexibilitat. Cal perseguir sempre

Diversitat de **BiDes**

15es JORNADES CATALANES D'INFORMACIÓ I DOCUMENTACIÓ

Barcelona, 10 i 11 de maig de 2018

l'objectiu que els nois i noies vinguin a la biblioteca. A qualsevol preu? No, de cap manera. Però sí que ens haurem d'adaptar molt, caldrà fer concessions però establir certs límits. Sense aquesta flexibilitat ens acabarem trencant com el roure però haurem estat els professionals més rígids de la xarxa.

3. Tingueu SWAG

Un dels objectius de tota biblioteca hauria de ser que algun adolescent digués: "Aquesta biblioteca és molt *random*". Això voldrà dir que l'equipament s'ha vinculat amb el llenguatge del col·lectiu jove: cal conèixer l'argot juvenil. Necessitem bibliotecaris *swag's* o amb *swag*. També cal saber quan la podem utilitzar per establir un vincle i quan pot ser un allunyament envers ells.

4. Reclameu un espai propi per als joves

És un tema essencial. Sense un espai construït amb i per a ells, ens serà molt complicat introduir-los en el món de la biblioteca. És una demanda impossible de satisfer? De cap manera! Els joves necessiten espais diversos i adaptables, espais per estudiar en silenci, per socialitzar en grup amb un to de veu més alt, amb connexió wifi i on es sentin acompanyats.

5. Construïu la col·lecció amb ells

Què volen trobar a la nostra col·lecció? Preguntem-los-hi i adaptem-nos a les seves peticions. Convertim-nos en una biblioteca amb una col·lecció adaptada a les necessitats i gustos dels nostres nois i noies, sense abandonar mai la qualitat i també guiant-nos pel nostre criteri professional. I, molt important, acompanyem-los cap a les obres de qualitat i descobrim-los el món que encara no han tastat.

6. Motiveu-vos i persevereu!

No us enganyarem, tot això costa però és molt i molt gratificant. Quan observes que aquell noi que passava de tot torna a buscar, d'amagat, aquell còmic que li

vas recomanar, o et pregunten: “I quan tornem a la biblioteca?”. També hi ha dies que els trauries mitjançant la força bruta però cal tenir paciència i com aquell que sembla la llavor per recollir el fruit.

7. Moveu-vos i teixiu complexitats amb altres professionals

Per si sols, els nois i noies, desconeixen el món de la biblioteca, per això cal establir relacions amb tots els agents educatius i culturals del barri. Per començar, aneu (sí, sí, ANEU) a tots els instituts del vostre entorn i expliqueu als coordinadors/es com podeu ajudar-los en el seu dia a dia. Feu formacions d'usuaris atractives, expliqueu contes, mostreu llibres, comenteu l'actualitat dels nois i noies. Busqueu altres agents com ludoteques, espais d'estudi assistit, centres esportius, centres cívics, grups de teatre, etc. Allà on hi hagi nois i noies, allà us han de conèixer. Totes aquestes relacions han de ser el màxim de transversals possibles.

8. Escolteu-los i dissenyeu serveis i activitats AMB ells

Moltes vegades, els bibliotecaris ens posem en la nostra torre d'ivori, i diem: “això és el que necessiten els joves”, ho fem i no venen. Què ha passat? No els hem integrat en la programació de les activitats. No els hem preguntat què volen, necessiten o busquen. Cal començar a escoltar-los i a definir el lligam entre l'ús de la biblioteca i allò que demanen. Ajudem-los i ells ens ajudaran a nosaltres.¹¹

9. Deselitzeu-vos

La concepció que tenen molts joves de la biblioteca pública és que és un espai sepulcral, d'inspiració cultural. No el veuen com un espai de barri, popular i per a ells. Cal trobar l'equilibri per donar servei a aquella persona que busca l'obra

---

¹¹ Baena, Júlia. “Serveis i activitats per a joves a la biblioteca pública: cercant el camí” [en línia]. *Document. Butlletí del Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya*. 5 d'octubre 2017. <<http://www.cobdc.net/document/articles/serveis-i-activitats-per-a-joves-a-la-biblioteca-publica-cercant-el-cami/>>. [Consulta: 13 març 2018].

15es JORNADES CATALANES D'INFORMACIÓ I DOCUMENTACIÓ

Barcelona, 10 i 11 de maig de 2018

clàssica i aquell noi o noia que està buscant l'última novel·la juvenil d'una qualitat literària més que dubtosa. Ajudem-los a seleccionar el seu llibre, pel·lícula o música, fem-los pensar, obrim-los les portes al coneixement.

10. Creeu el vincle i alimenteu-lo

El vincle és un element clau i bidireccional que ens permetrà establir una complicitat amb el públic jove per preguntar-los què volen, demanar-los silenci quan toca, recomanar-los un llibre, una pel·lícula o una música sense por a equivocar-nos i conversar amb ells sobre el món que ens envolta.

4. Conclusions

Tal i com hem pogut comprovar, a nivell administratiu i a nivell teòric no existeix el perfil del bibliotecari juvenil, és a dir, aquell professional que, de la mateixa manera que passa amb el públic infantil, ha de donar resposta a unes necessitats determinades i a una franja d'edat concreta. Tot i quedar recollit en la majoria de directrius del món bibliotecari, ni a Catalunya, ni a l'Estat espanyol no s'ha definit aquesta figura i no se li ha donat la importància que mereix. Molts estudis parlen de la deserció del públic juvenil a la biblioteca pública, sobretot a l'adolescència mitja, i no podem deixar de banda, tampoc, la pèrdua de lectors que hi ha en aquestes edats. Si se'n parla i es creu necessari haurem d'estar disposats a plantejar-nos realitzar alguns canvis: **1) els espais**, no podem crear noves biblioteques sense un espai propi per a aquests nois i noies; **2) els continguts**, què volen? Què necessiten? Anem a comprar amb ells?; **3) el to i comunicació**, ens fa mandra quan arriben? Com els tractem? Fem el mateix amb els adults?; **4) els professionals**, coneixem la literatura juvenil i el món que els envolta? I aquests només són alguns dels àmbits on encara no ens hem adaptat però a partir de les tres experiències aportades per professionals que treballem amb aquest públic volem deixar palès com el bibliotecari juvenil és i ha de ser un imprescindible a la biblioteca pública.